

Europeisk Deklaration om ALLAS rätt till läs- och skrivförmåga

Inledning

Att kunna läsa och skriva är ett av fundamenten i mänsklig utveckling. Det möjliggör för alla att leva ett meningsfullt liv och kunna bidra till vårt samhälles välbefinnande. Med litteracitet, eller läs- och skrivförmåga, menar vi förmåga att läsa och skriva på en nivå som gör det möjligt för individer att förstå och använda skriftlig kommunikation i alla medier, såväl tryckta som elektroniska.

Litteracitet är en viktig förutsättning för alla former av lärande. I 2000-talets kunskapsinriktade samhällen, med allt snabbare spridning av ny teknologi och en arbetsmarknad i ständig förändring, är utvecklingen av läs- och skrivförmåga inte längre begränsad till barndomen och tonårstiden utan måste uppmärksammas som ett livslångt behov och återkommande krav.

En europeisk utmaning

I dagens Europa är det en av fem 15-åringar och nästan 55 miljoner vuxna som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter. Detta faktum gör det inte bara svårt för dem att hitta ett arbete, det ökar också risken för fattigdom och social utslagning, det begränsar deras möjligheter till kulturellt och socialt deltagande i samhällslivet, livslångt lärande och personlig utveckling.

Den europeiska kommissionen konstaterar att förbättringen när det gäller läs- och skrivförmåga har varit minimal de senaste 10 åren. Ändå står det klart att med effektiva åtgärder går det att göra skillnad. Denna deklaration visar att med rätt stöd kan barn och unga utveckla en goda läs- och skrivfärdigheter, och vuxna kan förbättra sina färdigheter och därmed ta sin rättmätiga plats i samhället.

Alla som bor och lever i Europa har rätt att få tillägna sig läs- och skrivförmåga. EU:s medlemsstater, kandidatstater och samarbetspartners bör garantera att människor i alla åldrar, oavsett social klass, religion, etnicitet och kön, får tillgång till nödvändiga resurser och möjligheter att utveckla tillräckliga och varaktiga läs- och skrivfärdigheter för att på ett tillfredsställande sätt kunna förstå och använda skriftlig kommunikation i såväl handskriven som tryckt och digital form.

FÖRUTSÄTTNINGAR SOM MÅSTE FINNAS FÖR ATT DESSA RÄTTIGHETER TILL LÄS- OCH SKRIV- FÖRMÅGA SKA KUNNA FÖRVERKLIGAS:

1. Små barn uppmuntras i hemmet till att utveckla sitt språk och lära sig läsa och skriva.

2. Föräldrarna får stöd för att hjälpa sina barn utveckla språket och läs- och skrivförmågan.

3. Tillgång till förskola med hög kvalitet och till rimlig kostnad, som främjar barnens språk- utveckling och deras skriftspråkliga utveckling.

4. Undervisning i läsning och skrivning av hög kvalitet för barn, ungdomar och vuxna anses höra till kärnverksamheten i alla utbildningsinstitutioner.

5. Alla lärare har tillgång till effektiv grundutbildning och professionell kompetensutveckling i att undervisa i läsning och skrivning för att bli väl förberedda för denna utmanande uppgift.

6. Utvecklingen av digital kompetens underlättas i alla åldersgrupper.

7. Att läsa för nöjes skull underlättas och uppmuntras aktivt.

8. Bibliotek är lätt tillgängliga och väl utrustade.

9. Barn och ungdomar som kämpar med läsning och skrivning får stöd av utbildade specialister.

10. Vuxna får hjälp att utveckla den läs- och skrivförmåga som är nödvändig för att de ska kunna delta fullt ut i samhället.

11. Politiker, utbildare, föräldrar och samhällets institutioner arbetar tillsammans för att säkerställa lika tillgång till läs- och skrivförmåga genom att minska sociala och utbildningsmässiga skillnader.

Författare: Renate Valtin (Ordförande), Viv Bird, Greg Brooks, Bill Brozo, Christine Clement, Simone Ehmig, Christine Garbe, Maurice de Greef, Ulrike Hanemann, Kees Hammink, David Mallovs, Fabio Nascimbeni, Sari Sulkunen, Giorgio Tamburlini.
Översättning: Ulla-Britt Persson

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views of its authors only, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained herein.